

Nellie Bly - W 72 dni dookoła świata!

14 listopada 1889 amerykańska dziennikarka Nellie Bly rozpoczęła swoją podróż dookoła świata śladami Fileasa Fogg, bohatera powieści Juliusza Verne'a "W 80 dni dookoła świata", co uczyniło ją sławną. Była pierwszą kobietą, która podróżowała dookoła świata bez towarzystwa mężczyzny. Stała się wzorem dla wielu kobiet z jej pokolenia, bohaterką piosenek:

<http://www.youtube.com/watch?v=qfy98CMRLlw>

Po 72 dniach, 6 godzinach, 11 minutach, 14 sekundach - 25 stycznia 1890 r. Nellie Bly powróciła z podróży. Wówczas był to rekord świata okrążenia Ziemi. Parę miesięcy później George Francis Train poprawił ten rekord okrążając glob w 62 dni.

Jules Verne napisał "W osiemdziesiąt dni dookoła świata" ("Le tour du monde en quatre-vingt jours") w roku 1872 i żył, gdy Nellie Bly pokonała ten jego rekord (zmarł 24 marca 1905 roku). Pierwszy polski przekład, dokonany przez Józefa Grajnerta, został wydany w 1873 roku. Tłumaczenie Zbigniewa Florczaka osiągnęło udokumentowany nakład 788620 egzemplarzy.

Głównym bohaterem opowieści jest angielski dżentelmen - Fileas Fogg, znany jako stateczny, bogaty acz skromny samotnik. Zaskoczeniem dla wszystkich jest zdarzenie, podczas którego zakłada się o 20.000 funtów szterlingów ze swoimi znajomymi z gry w wista, że objedzie świat wokoło w ciągu 80 dni. W podróż rusza z nowo najętym, francuskim służącym - Passepartout (w przekładach polskich - Obieżyświat). Po piętach depta im angielski policjant - Fix, który jest przekonany, że to Fileas Fogg jest sprawcą kradzieży znacznej kwoty pieniędzy z londyńskiego banku.

Podróż, odbywana za pomocą wielu środków lokomocji (pociągi, statki parowe, wierzchem na słońcu czy za pomocą bojera) urozmaicona jest przygodami, które przeszkadzają w punktualnym dotarciu do celu. Spośród licznych przypadków można wspomnieć jak Fogg ratuje Aude, wdowę po hinduskim maharadży od rytuału sati, przeżywa napad Indian na pociąg w czasie podróży przez Stany Zjednoczone, radzi sobie z brakiem paliwa na statku. Również Fix wielokrotnie utrudnia Foggowi podróż, m.in. rozdzielając go na pewien czas ze swoim asystentem. Była kilkakrotnie filmowana, pierwsza ekranizacja z 1956 roku z Davidem Nivenem w roli Fogg...

<https://www.youtube.com/watch?v=vjiCO8k6Jhg>

...uhonorowana ...została uhonorowana Oscarem dla producenta Mike'a Todda:

https://www.youtube.com/watch?v=RY_hkB9NDVY

Punktem kulminacyjnym książki jest paradoks czasowy, związany z przekroczeniem międzynarodowej linii zmiany daty. Pewien zwycięstwa Fogg, już na angielskiej ziemi, zostaje zatrzymany przez Fixa i spędza ostatnią, kluczową dla wygrania zakładu noc w areszcie. Następnego ranka okazuje się, że prawdziwi złodzieje zostali zatrzymani. Fogg, pewien że przegrał, zostaje zaskoczony informacją, że wskutek podróży dookoła świata zyskał jeden dzień, dzięki któremu zjawia się w klubie Reforma dokładnie na oznaczonej godzinie i wygrywa zakład. Książka kończy się małżeństwem Fogg'a i Audy.

* * *

Książki Juliusza Verne'a w tym "W 80 dni dookoła świata" można przeczytać w wielu językach tutaj (niektóre z ilustracjami):

<http://jv.gilead.org.il/works.html#TM>

* * *

Elizabeth Jane Cochrane, znana bardziej pod swoim pseudonimem dziennikarskim Nellie Bly (ur. 5 maja 1864 w Cochran's Mills w stanie Pensylwania w USA, zm. 27 stycznia 1922 w Nowym Jorku) – amerykańska dziennikarka, która wślawiła się swoim dziennikarstwem śledczym. Dziennikarka sama zmieniła sobie nazwisko na Cochrane przez dodanie e.

Seksistowski artykuł w gazecie Pittsburgh Dispatch skłonił Nellie Bly do napisania zjadliwej repliki do redakcji. Ze względu na jej talent, który ujawniła w replice, redaktor naczelny zaproponował jej pracę reporterki. Ponieważ Cochran poszukiwała pracy, chętnie przystała na tę propozycję. W redakcji nadano jej pseudonim Nellie Bly, po postaci z jednej z popularnych wówczas piosenek.

Nellie Bly napisała kilka śledczych materiałów dla Pittsburgh Dispatch, zanim przeniesiono ją do redakcji kobiecej. Potem porzuciła tę gazetę i przeprowadziła się do Nowego Jorku, gdzie starała się o posadę w skandalizującej gazecie Josepha Pulitzerza New York World. Pulitzer zatrudnił ją, a jej pierwszym zadaniem było napisanie artykułu o zakładzie psychiatrycznym dla kobiet na Blackwell's Island. Zatajając swoją tożsamość, dała się zamknąć w zakładzie, wystawiając się na warunki w nim panujące. Ten typ dziennikarstwa, praca utajniona, stał się jej specjalnością.

W 1888 r., postanowiono, że New York World urządzi na wzór powieści Juliusza Verne'a "W 80 dni dookoła świata" reportaż z podróży dookoła świata. To zadanie przydzielono Nellie Bly. 14 listopada 1889 Bly wyruszyła z Nowego Jorku na trasę o długości blisko 25 tys. mil.

W 1894 r. Nellie Bly poślubiła milionera Roberta Seamana i porzuciła na pewien czas dziennikarstwo. Zajęła się zarządzaniem przedsiębiorstwami męża po jego śmierci w 1904 r. Powróciła do dziennikarstwa reporterskiego kilka lat później, relacjonując ze zjazdu sufrażystek w 1913 r. oraz jako korespondentka wojenna podczas I wojny światowej w Europie.

W wieku 57 lat zmarła na zapalenie płuc.

W dzielnicy Brooklyn w Nowym Jorku znajduje się park rozrywki jej imienia, który oparty jest na motywach jej podróży dookoła świata.

* * *

Książka Nellie Bly (po ang.) i reportaż z podróży (też po ang.):

<http://digital.library.upenn.edu/women/bly/world/world.html>

<http://www.library.csi.cuny.edu/dept/history/lavender/386/nellie.html>

* * *

Na zdj. okładka z pierwszego francuskiego wydania "W 80 dni dookoła świata" oraz dwie ilustracje z tego wydania autorstwa Alphonse'a de Neuville'a i/lub Léona Benetta, na drugiej moment powrotu Fileasa Fogga: "Oto jestem, panowie." ("Me voici, messieurs", disait-il.), a także mapa ilustrująca trasę podróży, umieszczona we francuskim wydaniu. Na pozostałych Nellie Bly...